

Hrvatsko
odgovorno
društvo

HOD ::: Zagrebačka 190
10 000 Zagreb
MB: 1996070

Svakoj gospodarskoj krizi prethodi kriza morala. Da bismo kao društvo izišli iz gospodarske recesije, moramo najprije izići iz moralne recesije.

Udruga ZAMNOM (Udruga za mobiliziranje novih organizacija mladih) i HOD (Hrvatsko odgovorno društvo) pokrenule su projekt pod naslovom "Edukacijska udruga 1481" (EU 1481).

Cilj je projekta je nizom konkretnih akcija aktualizirati sadržaj Rezolucije 1481 Parlamentarne Skupštine Vijeća Europe o osudi zločina komunističkih režima, kao i Deklaracije Hrvatskoga sabora o osudi zločina komunističkoga poretka u Hrvatskoj (2006.).

Navedeni dokumenti traže da se na isti način kao i zločini drugih totalitarizama u dvadesetom stoljeću, osude i svi zločini komunizma. Posebno je naglašena važnost izobrazbe i pouke mladih naraštaja o komunizmu kao totalitarizmu koji je za sobom ostavljao najveće masovne zločine u dosadašnjoj povijesti, a svijest je o tom nedostatno prisutna u javnosti postkomunističkih zemalja. Također se naglašava da žrtve i njihove obitelji zaslužuju sućut, razumijevanje i priznanje za svoje patnje.

Ured projekta EU 1481:
Zagrebačka 190, Zagreb

tel: + 385 98 355 277
fax: + 385 1 3463 027

e-adresa:
info@udrugahod.hr

NADLEŽNIM DRŽAVNIM I ZAGREBAČKIM GRADSKIM SLUŽBAMA - SVIMA -

U Zagrebu, 25. ožujka 2009.

**PREDMET: Obilježavanje i/ili izmještanje masovnih grobnica na službena groblja
- zahtjevamo**

U "Izveštaju o radu na pokapanju lješina i strvina na teritoriju Mjesnog Narodnog Odbora u Gračanima", koji je u ime Odbora za zdravstvo u svibnju/lipnju 1945. službeno tadašnjim vlastima podnio Miroslav Haramija, nalazi se popis 25 grobišta (od čega je 7 pojedinačnih grobova i 18 masovnih grobnica) na području Gračana. U Izveštaju se za svako grobište navodi lokacija i broj žrtava, pri čemu je riječ o ukupno 783 žrtve. Budući da se tom broju pribrajaju i 23 žrtve lokalnog stanovništva ("domaćih ljudi"), nejasno je jesu li i te žrtve pokopane na mjestima gdje su pronađene, bez ikakvih grobnih obilježja. U tom slučaju u neobilježenim pojedinačnim i masovnim grobnicama nalazi se 806 žrtava.

Iako su sve te lokacije bile precizno poznate novim komunističkim vlastima, ta grobišta nisu ni obilježena ni izmještena na neko službeno zagrebačko groblje. Drugim riječima, još se danas na području Gračana (kao i uz žičaru te hodočasničku sljemensku stazu za Mariju Bistricu, pa sve do vrha Sljemena) nalazi najmanje 18 masovnih grobnica. Naime, u jednom od svojih izvješća Miroslav Haramija navodi: "Imade grobova više po šumi koje nisam ja dao sahranjivati već su ih prolaznici zakopali neki se od njih nalaze i oko kapelice na sljemenu".

Ono što u svojoj polustoljetnoj vladavini civilizacijski dostojanstveno nisu željeli učiniti komunistički vlastodršci, ostavljeno je nama u demokratskoj Hrvatskoj. Jesmo li tomu dorasli ili jedino želimo da što prije prođe dovoljno vremena i nastupi "olakšanje" u obliku potpunoga zaborava?

Zahtijevamo da se bez ikakva odgađanja pristupi rješavanju spomenutih masovnih i pojedinačnih grobnica za koje postoji dokumentirani trag i puna sigurnost njihova postojanja.

Tražimo da se prednost napokon dade žrtvama, a ne počiniteljima i njihovim zaštitnicima nečistih savjesti, te da se, na temelju dostupnih dokumenata i svjedoka, precizno utvrde lokacije te obilježe ili izmjestite navedena grobišta. Nemogućnost ili nespремnost pronalaženja počinitelja ne smije biti izgovor za nemogućnost posvećivanja pozornosti žrtvama. Tražimo da se načelo davanja prednosti posvećivanja pozornosti žrtvama pred traženjem počinitelja primjenjuje i u drugim slučajevima stratišta i mogućih masovnih grobnica u Zagrebu (posebno u dvorištu Učiteljskog fakulteta u Savskoj 77), kao i u drugim dijelovima Hrvatske.

Očekujući žuran odgovor i djelotvorno postupanje svih nadležnih državnih i zagrebačkih gradskih službi, prilažemo prijepis Izveštaja Miroslava Haramije.

Ivica Relković, predsjednik

Napomena: Dopis će biti dostavljen nadležnim državnim tijelima, zagrebačkim gradskim vlastima i službama te medijima, vjerskim zajednicama i međunarodnim institucijama.

Prilog: Prijepis Izvještaja Miroslava Haramije, prema presliku originala i knjizi:

**Partizanska i komunistička
represija i zločini u Hrvatskoj
1944.-1946.**

DOKUMENTI

Zagreb i središnja Hrvatska

Hrvatski institut za povijest
Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje, Slavonski Brod
Hrvatski institut za povijest, Zagreb
2008.

IZVJEŠTAJ

O radu na pokapanju lješina i strvina na teritoriju
Mjesnog Narodnog Odbora u Gračanima

Dana 10 maja nakon što je svršila borba, između Narodno Oslobodilačke Vojske to jest Jugoslavenske Armije i neprijateljske vojske koja je poražena, pristupilo se radu na pokapanju lješina i strvina, kojih je bilo mnogo, te su predstavljale opasnost po zdravlje tamošnjeg stanovništva, kao i stanovništva grada Zagreba.

Radovi su vršeni pod vodstvom druga Ferde Negra, a pod nadzorom druga Haramija Miroslava, obojica članovi Narodno Oslobodilačkog Odbora Gračani, a uz pomoć tamošnjih seljaka koji su se svi odazvali pozivu na rad koji je bio ogroman i od velike važnosti.

Sve lješine i strvine su pokopane na prikladnim mjestima uz prethodnu dezinfekciju krečnim mliekom, kaporitom i lyzolom u propisno duboke jarke, te propisno zagrute zemljom.

Grobovi koji nisu označeni po rednom broju jesu kako slijedi:

Mjesto zvano	"Strmec"	242 ljudi
" "	"Ribnjak"	13 "
" "	"Matkov brieg"	17 "
" "	"Solača"	5 "
" "	"Đurakov vočnjak"	10 "
" "	"Gračani Banjaluka"	27 "
" "	"Šiftarov vrt"	1 "
" "	" vinograd	1 "
" "	"Bešičev vrt"	1 "
" "	"Trnčićevo dvorište"	1 "
" "	" brieg	1 "
" "	Sljeme "Stara sjenokoša"	8 "
" "	"Okrugljak"	1 "
" "	"Banićevo dvorište"	1 "
	ukupno	329 "

Grobovi koji su označeni po rednom broju jesu kako slijedi:

grob broj	I.	" "	"Sledijev brieg"	oko	50	"
	II.	" "	"Peščenka"	"	60	"
	III.	" "	"Zdenčec"	"	100	"
	IV.	" "	"Zdenčec"	"	20	"
	V.	" "	"Zdenčec"	"	32	"
	VI.	" "	"Bjelčenica"	"	40	"
	VII.	" "	"Obernjak"	"	40	"
	VIII.	" "	"Krivičev brieg"	"	40	"
	IX.	" "	" "	"	20	"

				prenos	743	ljudi
grob broj	X.	mjesto zvano	"Jelačićev brieg" br. 1	oko	30	ljudi
	XI.	" "	" " " 2	"	10	"
				ukupno	783	"
					23	
				svega	806	

Od konja imade 42 komada koji su isto propisno zakopani.

Radne snage oko pokopa lješina i strvina je utrošeno od seljaka koji stanuju na području ovog mjesnog odbora:

				572	ljudi	
				46	"	
				ukupno	618	"

Sredstva za dezinfekciju su nabavljena od sljedećih ustanova:
T.t. "Pliva" Zagreb uz naplatu svote od 2.400 kn. Koji je novac uzet iz blagajne bivše općine gračani o čemu postoji potvrda.

	10 kg. Alkali lyzola
Higijenski zavod Zgb.	10 " "
" " "	24 " kaporita
Raskužni zavod Zgb.	10 " "
" " "	25 " Alkali lyzola
nađeno od bivše vojske	10 " kaporita
ukupno svega	89 "

Sva navedena sredstva za dezinfekciju su u glavnom utrošena u napred navedene svrhe dok još raspoložem sa količinom od:

10 kg. Lyzola i
7 " kaporita

što će se potrošiti za dezinfekciju škole ii stanova gdje je obitavala vojska.

Radovi na dezinfekciji i pokapanju mrtvih su završeni, neka se o tome izvjesti komandu Zagreba kao i o podacima koje od poginulih posjedujemo što većina njih nije imala s razlogom koji se zamišlja, da pojedina lica nisu htjeli kod sebe imati dokumenta da ih se ne poznade kao ustaše ili niemce, te su ih prije pobacali.

Smrt fašizmu Sloboda Narodu

Haramija Miroslav
odb. za zdravstvo